

Een paard op hol slaat toe in de Beerten in 1734

door Jan van Helvoirt

In mijn jeugd jaren kwam het regelmatig voor dat we werden opgeschrikt door een op hol geslagen paard. Met de kar of platte wagen half achter zich aan werd de schrik en de snelheid vaak alsmear groter. Onverschrokken boeren wisten na rijp beraad dan toch het nerveuze trekdier, dat vaak uiteindelijk zichzelf uitspande, trillend tot staan te brengen. Bij mijn buurman Jan Kroot in Diessen, was het paardje vaak eerder thuis dan het fluitende boertje zelf! De laatste spectaculaire ‘paard op hol’ actie, waarvoor ik aan de kant moest, speelde toen een zoon van boer Willem van de Sande begin jaren '60 met een ferme hevige lux graan naar de molen van Teurlings bij de Diessense Heuvel wilde brengen. Uiteindelijk werd ook die vakkundig en ‘onvermoeid’ tot staan gebracht door een echte kampioen in koudbloedigheid: ome Jan van Helvoirt van het Klein Laar!

Op maandag 5 juli 1734 probeerde de vrouw van een Beekse smid dat ook! De knecht van Cornelis van Hoof aan de Beerten zag het paard van Gijsberdien Moonen *dat met de car seer hollende door de Straat quam aanlopen*. De smidsvrouw, die wel voor heter vuren gestaan had, zette haar beste beentje voor en probeerde het paard tot staan te brengen. Pardoes werd ze door paard en kar onder de voet gelopen. Ze werd zwaar gekwetst aan haar rechter been *alwaer het vlijs van de kuyt tot de enkel geheel weg waar tot op het vlijs van de pijp toe!* Chirurgijn mr. Van Campenhout constateerde vervolgens aan haar linkerbeen: *seer geswollen en blauw met een klijne contusie aan de rechter kant van de knie*. Kortom: haar complete onderstel was zwaar beschadigd!

Exact twee maanden eerder had een andere Beekse geprobeerd om de teugels aan te halen. Maar tevergeefs! Op 4 mei 1734 reed Maria Catharina de Mesmaecker doodgemoedereerd met paard en kar over de stoffige zandweg richting Moergestel. Ze had de Oisterwijkse markt bezocht en rond zes uur in de middag kwam ze in het Heike vlak bij de huizen van Moergestel. Het paard nam een onvoorziene wending en liep plotseling een ven in om te drinken, terwijl de voerman Adriaan van Wijk *het peert juist niet met den toom hadde*. Het paard liep steeds verder het water in, raakte vaste grond onder de voeten kwijt en begon te zwemmen. De voerman die achter de kar liep probeerde *de lijnd los te maeken*.

Toen dat in het diepe water niet meer lukte wierp hij schreeuwend het lot in de vrouw haar schoot: “Met de rechter hand aende start van het paard vasthouden en met de linker hand het seel losmaeken”. Op een haar na miste zij de staart, duikelde voorover het diepe water in en verdronk in *het Allemansven!* Was het ook niet veel diervriendelijker geweest om de staart ... niet te couperen?

Boerenovertrek met paard en wagen in 1979 van de Eekhool naar de Goirleseweg